

U C H W A Ł A Nr 2/59
Prezydium Polskiej Akademii Nauk
z dnia 24 marca 1959 r.

w sprawie założeń ogólnych, organizacji i terminarza prac nad planem perspektywicznym rozwoju nauki polskiej na lata 1961-1975 oraz 5-letnim planem badań naukowych na lata 1961-1965.

Mając na uwadze, że podniesienie na wyższy poziom planowania i koordynacji badań naukowych w skali ogólnokrajowej jest istotnym warunkiem dalszego intensywnego rozwoju nauki polskiej i zwiększenia jej wkładu w realizację ogólnonarodowych zadań wyznaczonych przez III Zjazd Partii oraz zadań zarysowanych w planie perspektywicznym rozwoju kraju,

zgodnie z wytycznymi XII Plenum, zatwierdzonymi następnie przez III Zjazd Partii,

na zasadzie art. 6 ustawy o PAN /Dz.U. Nr 57 z 1951 r., poz. 391/,

Polska Akademia Nauk podjęła opracowanie planu perspektywicznego rozwoju nauki polskiej na lata 1961-1975 oraz 5-letniego planu badań naukowych na lata 1961-1965.

Wykonując uchwałę Zgromadzenia Ogólnego PAN z dnia 24 lutego 1959 r. i uogólniając wyniki dotychczasowych dyskusji i doświadczeń wyniesionych ze wstępnej fazy prac nad wymienionymi planami, Prezydium PAN ustala następujące zasady i zalecenia.

I. Plan perspektywiczny rozwoju nauki polskiej na lata
1961 - 1975

1. Celem planu perspektywicznego jest określenie tempa i proporcji rozwoju nauki polskiej i dokonanie wyboru we wszystkich jej dziedzinach głównych kierunków badań, na których powinien być skupiony największy wysiłek.
2. Plan perspektywiczny ma charakter planu ogólnokrajowego i stanowić będzie podstawę:
 - a/ ustalania 5-letnich planów badań naukowych prowadzonych przez wszystkie placówki naukowe i badawcze w kraju,
 - b/ podziału zadań naukowych i badawczych między placówki Polskiej Akademii Nauk, szkolnictwa wyższego oraz placówki podlegające innemu resortowi i urzędowi centralnym, a także towa-

- rzystwa naukowe i instytuty naukowe o charakterze społecznym,
- c/ merytorycznej koordynacji prac naukowych i badawczych wymienionych placówek,
 - d/ racjonalnej organizacji badań naukowych, a zwłaszcza tworzenia, przekształcania lub aneksowania placówek naukowych i badawczych /w tym również katedr i zakładów wyższych uczelni/,
 - e/ ustalania zasad polityki wydawniczej oraz planów wydawnictw naukowych Polskiej Akademii Nauk, szkolnictwa wyższego, instytutów resortowych, towarzystw i instytutów naukowych o charakterze społecznym,
 - f/ ustalania zasad polityki w zakresie międzynarodowej współpracy naukowej,
 - g/ ustalania ogólnego kierunku upowszechniania wiedzy w społeczeństwie,
 - h/ ustalania potrzeb i zadań w zakresie kształcenia kadr naukowych i badawczych oraz określania ich statutu prawnego,
 - i/ racjonalnej polityki w zakresie finansowania badań naukowych, określenia wysokości przeznaczonych na ten cel środków oraz proporcji ich rozdziału między poszczególne piony organizacyjne i dziedziny nauk.

3. Wybór głównych kierunków badań należy oprzeć na wszechstronnej analizie:

- aktualnego stanu i potrzeb nauki polskiej oraz na przewidywaniu przyszłego, postulowanego jej stanu w świetle zarysowujących się tendencji rozwojowych w nauce światowej,
- kierunków i tempa rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego kraju w świetle założeń narodowego planu perspektywicznego na lata 1961-1975.

4. Plan perspektywiczny opracowywany będzie w układzie dyscyplinowym. Na szczęble wydziałów PAN wyodrębnione zostaną:

ze względu na charakter i stosowane metody

- badania kompleksowe,
- badania prowadzone poza granicami kraju /wyprawy badawcze/ oraz badania wynikające z zawartych umów o współpracy naukowej z innymi akademiami i zagranicznymi instytucjami naukowymi,
- prace edytorsko-dokumentacyjne /encyklopedie, bibliografie, słowniki, atlasy, wydawnictwa wielotomowe itp/.

Ze względu na wewnętrzne prawidłowości rozwoju nauki:

- badania teoretyczne i podstawowe warunkujące rozwój nauki,
- badania w zakresie tzw. dyscyplin deficytowych zmierzające do usunięcia lub złagodzenia narosłych w przeszłości dysproporcji hamujących rozwój nauki,

ze względu na cel praktyczny:

- badania niezbędne dla przyspieszenia rozwoju gospodarki narodowej, lepszego wykorzystania bazy wytwórczej i usunięcia tzw. wąskich gardeł.

5. Plan perspektywiczny będzie aktualizowany i uzupełniany w toku realizacji kolejnych 5-letnich planów badań naukowych.

II. 5-letni plan badań naukowych na lata 1961-1965

1. 5-letni plan badań powinien być opracowany równolegle z planem perspektywicznym i stanowić jego konkretyzację dla wszystkich dziedzin badań naukowych.
2. Jako plan operatywny powinien być opracowany bardziej szczegółowo niż plan perspektywiczny. Obok kierunków badań powinien zawierać konkretne problemy i wskazywać - w miarę możliwości - placówki wykonawcze oraz przewidywany czas zakończenia badań i wprowadzenia wyników do praktyki.
3. Częścią planu 5-letniego będzie wykaz badań naukowych niezbędnych do przyspieszenia rozwoju gospodarki narodowej. Wykaz obejmie badania zmierzające do likwidacji tzw. wąskich gardeł naszej gospodarki. Powinien on być ustalony w ścisłym porozumieniu z Komisją Planowania przy Radzie Ministrów oraz z zainteresowanymi resortami.

Wykaz powinien zawierać:

- a/ problemy badawcze,
 - b/ nazwy placówek współpracujących nad rozwiązaniem problemu i wprowadzeniem wyników do praktyki,
 - c/ przewidywany termin i formę zakończenia prac badawczych,
 - d/ przewidywany termin zastosowania wyników w praktyce,
 - e/ przewidywane koszty badań oraz - w zakresie badań stosowanych - przewidywane koszty wdrożenia i koszty fabryczne.
4. 5-letni plan badań zostanie włączony do narodowego planu rozwoju kraju na lata 1961-1965. Będzie on stanowił podstawę 5-letnich planów badań naukowych Polskiej Akademii Nauk, szkółnictwa wyższego i instytutów resortowych, bezpośrednio realizowanych w praktyce poprzez szczegółowe plany roczne.

III. Organizacja prac nad planami

1. Prace nad planem perspektywicznym i 5-letnim planem badań naukowych powinny być zorganizowane systemem komisyjnym w oparciu o istniejące komitety i komisje naukowe PAN, a w dziedzinach w których one nie istnieją - w oparciu o rady naukowe placówek PAN wzgl. specjalne zespoły dla tych kierunków badań, które nie są obecnie reprezentowane w systemie organizacyjnym Akademii.
2. Wymienione jednostki organizacyjne powinny nawiązać ścisłą roboczą współpracę z resortami i centralnymi urzędami, którym podlegają szkoły wyższe i placówki badawcze oraz odpowiednimi organami Komisji Planowania przy Radzie Ministrów - a także w zakresie prac nad wykazem badań niezbędnych dla przyspieszenia rozwoju gospodarki i kultury narodowej - z innymi zainteresowanymi resortami.
3. Pracami wymienionych jednostek oraz grup ekspertów przez nie powołanych, powinny kierować wydziałowe komisje planowania. Do ich zadań powinno m.in. należeć dokonanie wyboru głównych kierunków badań w zakresie dyscyplin reprezentowanych przez poszczególne Wydziały.
Całością prac nad planami w skali międzywydziałowej kierować będzie bieżąco Komisja Planowania i Koordynacji Naukowych PAN.
4. Środki finansowe niezbędne dla opracowania obydwu planów będą zabezpieczone w budżecie PAN.

IV. T e r m i n a r z

1. Prace nad planem perspektywicznym oraz planem badań naukowych na lata 1961-1965 powinny być ostatecznie zakończone do końca 1959 r. Dotrzymanie tego terminu przez Akademię jest warunkiem włączenia 5-letniego planu badań naukowych, jako planu operatywnego, do narodowego planu gospodarczego kraju na lata 1961-1965, którego projekt zostanie przedstawiony Sejmowi do zatwierdzenia w połowie 1960 r.
2. W związku z tym Wydziały powinny zorganizować pracę Komitetów i grup ekspertów w ten sposób, aby projekty planów zaakceptowa-

ne przez zebrania plenarne Wydziałów mogły być przekazane Komisji Planowania i Koordynacji Badań Naukowych PAN napóźnie do dnia 15 października 1959 r.

3. Komisja opracuje zbiorcze nadesłane projekty planów, uzgodni je z wydziałowymi komisjami planowania i przedłoży Prezydium PAN do akceptacji do dnia 20 grudnia 1959 r.
4. Prezydium przedłoży ostateczną wersję obydwu planów Prezesowi Rady Ministrów i Przewodniczącemu Komisji Planowania Rady Ministrów w styczniu 1960 r.
5. Zgodnie z uchwałą Zgromadzenia Ogólnego PAN, wydziały, Sekretariat Naukowy i Prezydium PAN czuwać będą nad przebiegiem prac nad planami i udzielać - w miarę potrzeby - dalszych zaleceń i wyjaśnień.

